

Кокоша Антоніна

магістрант факультету соціальної та психологічної освіти

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Коляда Наталія Миколаївна

СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ЯК КОМПОНЕНТА УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА» У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ПРОСТІР

Науковий пошук сьогодні стає необхідною компонентою формування високоосвіченого фахівця, невід'ємною умовою інтеграції України в Європейський освітній простір. Адже, основним завданням навчання у вищій школі є не просто передача знань, а створення сприятливих умов для їх творчого переосмислення, що є підґрунтям для зародження нових ідей.

У Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2017 р.) зазначається, що наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження [2].

Поняття «підготовки вузьких фахівців» не несе в собі тільки наявність вищої освіти. Складові її різноманітні. Це і визначення «профпридатності» студентів до даної спеціальності, і спадкоємність традицій, і оцінка сукупності знань, умінь, світоглядних і громадянських якостей майбутнього спеціаліста, з урахуванням перспектив розвитку суспільства. Таким інструментом у формуванні фахівця є студентське наукове товариство.

Студентське наукове товариство (далі СНТ) – добровільне студентське об'єднання, що організується у вищих навчальних закладах із метою залучення студентів до науково-дослідної роботи, поширення й узагальнення досвіду цієї роботи, підвищення якості підготовки, створення і розвитку сприятливих умов

для формування кваліфікованих фахівців шляхом інтенсифікації науково-дослідної роботи, участі їх у фундаментальних та прикладних дослідженнях, що проводяться у ВНЗ [10].

Студентська наука на європейських теренах не є новим феноменом, сягаючи своїм корінням ще часів виникнення перших середньовічних університетів. Вже тоді найбільш здібні студенти залучалися до виконання окремих адміністративних функцій, а також до викладання у якості помічників професорів [6].

Недаремно університети вважаються своєрідною моделлю громадянського суспільства і в цьому плані передували сучасному типу європейської цивілізації [5].

Сучасна вища освіта в Україні є джерелом для професійного самовдосконалення та самореалізації себе як професіонала. На вимогу часу з'являються нові соціально-важливі спеціальності, які потребують ґрунтовного дослідження та висвітлення своєї важливості.

Пройшло не так багато часу, як Україна почала впроваджувати і в свою державну політику Європейські стандарти підготовки кваліфікованих фахівців в галузі соціального забезпечення, і на сучасному етапі розвитку соціальної роботи можна простежити суттєві зміни. В категоріальному апараті переліку спеціальностей, з яких здійснюється підготовка у навчальних закладах України, з'явилася професія «соціальний працівник».

За період професіоналізації соціальної роботи, що триває в нашій країні з 90-х років ХХ сторіччя, накопичено чималий досвід та теоретичні знання, орієнтування в яких є необхідною складовою становлення професійної самосвідомості соціальних працівників в Україні [7, с. 8].

У визначенні змісту професійної компетентності Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти (IBSTPI) розглядає поняття «компетентність» як спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу. При цьому поняття «компетентність» вміщує також знання, навички, відношення, що дають змогу особистості ефективно

здійснювати діяльність або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професії або діяльності.

Соціальний працівник, який не одержав спеціальних і наукових знань щодо роботи з тією чи іншою категорією населення, не може приступати до професійної діяльності. Однак при наявності необхідних знань, фахівець повинен удосконалювати свої практичні навички, оскільки об'єкт на який спрямована діяльність постійно змінюється [4, с.145 – 153].

Визначальне місце у формуванні професійної майстерності посідає питання фахової підготовки кваліфікованих кадрів для роботи у соціальній сфері, зокрема:

- загальна девальвація якості вищої освіти, захоплення заочними і дистанційними формами навчання (це так само безглуздо, як і заочна підготовка лікарів, адже опанування соціальної роботи означає набуття навичок роботи з клієнтами та іншими людьми, а навички не формуються «заочно»);

- низькі можливості для відпрацювання навичок в аудиторний час (причиною цього є вимоги Міністерства освіти і науки України щодо кількості студентів у групах, зазвичай, близько 20. У той час як на Заході більшість практичних курсів для соціальних працівників відбуваються у групах з 5-6 осіб) [9].

В умовах діяльності СНТ студенти мають можливість спробувати себе в ролі кваліфікованого спеціаліста, дослідити та проаналізувати різні форми та методи роботи, що зустрічаються у професійній діяльності соціального працівника, отримати досвід розв'язання складних ситуацій, підготувати та провести різноформатні заходи соціально-психологічного спрямування, апробувати власні напрацювання у збірниках наукових праць студентів, брати участь у різнорівневих конференціях та обмінюватись досвідом і знаннями зі студентами інших ВНЗ.

Нами виокремлено перелік положень, які, на нашу думку, складають структуру професійної компетентності соціального працівника, та які випускник ВНЗ може здобути в умовах діяльності СНТ:

- здатність викликати інтерес суспільства до результатів своєї професійної діяльності [3];
- підготовленість до самостійного виконання конкретних видів діяльності [8];
- уміння вирішувати типові професійні завдання і оцінювати результати своєї праці [8];
- здатність самостійно набувати нових знань і умінь за фахом [8];
- досліджувати використання інноваційних форм і методів у роботі з випадком створюючи проблемні групи;
- використання різноманітних способів вирішення проблем суспільства на основі проведення широкоформатних заходів для студентської молоді;
- розвиток лідерських та ораторських якостей, задатків організатора, вміння працювати на результат.

Професійна компетентність соціального працівника представляє інтегральну систему професійно-значимих (когнітивних), мотиваційних і особистісних компонентів. Формування професійної компетентності залежить як від рівня підготовленості до роботи в соціальній сфері, так і готовності постійно вдосконалювати свій професіоналізм [1].

Отже, всі положення, наведені вище, аргументовані ефективністю формам та методів роботи СНТ, зокрема: кінолекторії, тематичні тренінги, круглі-столи, конференції, брейн-ринги, форум-театри, професійно-орієнтовані ознайомчі екскурсії, інтелектуальні ігри та квести, майстер-класи, дебати, семінари, конкурси соціального спрямування, участь у програмах академічного обміну та інші. При активній студентській позиції та науковій спрямованості ефективність професійної інтеграції випускників спеціальності «Соціальна робота» у Європейський простір за їх участі в діяльності СНТ буде значно вищою і продуктивнішою та дозволить розширити сферу професійних інтересів майбутніх соціальних працівників.

Список використаних джерел:

1. Дударьов В. В. Професійна компетентність соціальних працівників: методи управління / В. В. Дударьов // Грані. – 2015. – № 4. – С. 27–32.
[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_4_7
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
3. Зимняя И. А. Компетентностный подход. Каково его место в системе современных подходов к проблемам образования? (теоретико-методологический аспект) [Текст] / И.А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2006. – № 8. – С. 20–26.
4. Карпенко О. Професійне становлення соціального працівника : навч.-метод. посібник / О. Г. Карпенко. – К. : ДЦССМ, 2004. – 164с.
5. Кін О. М. Передумови розвитку ідей студентського самоврядування в історії вітчизняної освіти / О. М. Кін // Вісник Севастопольського національного технічного університету : зб. наук. пр. Вип. 124/2011. Серія: Педагогіка. – Севастополь, 2011. – С. 192–197.
6. Курило В. С., Савченко С. В. Проблеми студентського самоврядування у вимірі соціальної педагогіки / Курило В. С., Савченко С. В. // Соціальна педагогіка : теорія та практика. – 2005. – № 4. – С. 4–10.
7. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні [Текст:] навчальний посібник / Н. Кривоконь: .- Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012.- 320 с.
8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация [Текст] / Дж. Равен. – М. : Академия, 2002. – 368 с.
9. Семигіна Т.В. Професіоналізація соціальної роботи : перерваний політ? / Т.В. Семигіна. // Соціальний захист. – 2007. – № 5. – С. 41-44.
10. Студентське наукове товариство [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Студентське_наукове_товариство.